

Manifest Internacional del Dia Mundial del Teatre 2024

Tothom és únic i, alhora, com tots els altres. La nostra visible i externa aparença és diferent de la de qualsevol altre, és clar, i això és bo i està bé, però també hi ha alguna cosa dins de cadascú que ens pertany i ens fa únics. Podem dir-ne esperit o ànima. O bé podem no etiquetar-ho i simplement deixar que sigui.

Però així com tots som diferents, també som tots semblants. Els humans d'arreu del món som fonamentalment semblants, no importa quina llengua parlem ni quin color de pell o de cabells tinguem.

Això pot ser una mica paradoxal: som completament semblants i diferents alhora. Potser algú és intrínsecament paradoxal, en la nostra connexió entre el cos i l'esperit –comprenem alhora l'existència més terrenal i tangible, i alguna cosa que en transcendeix els límits.

L'art, el bon art, aconsegueix combinar a la seva manera meravellosa el que és totalment únic amb l'universal. Ens permet entendre la diferència –el que podríem dir-ne estrany– com a universal. Fent-ho, l'art trenca les barreres entre llenguatges, zones geogràfiques, països. Uneix no només les qualitats individuals de cadascú sinó, en un altre sentit, les característiques individuals de cada grup de gent, per exemple, de cada nació.

L'art no ho fa anivellant les diferències ni fent que sigui tot igual, sinó mostrant-nos què és diferent de nosaltres, què ens és aliè o estrany. Tot el bon art conté precisament això: alguna cosa estranya, alguna cosa que no podem entendre del tot i alhora entenem d'alguna manera. Conté un misteri, per dir-ho així. Alguna cosa que ens fascina i ens empeny més enllà dels nostres límits creant la transcendència que qualsevol art ha de contenir en si mateix i portar-nos-hi.

No se m'acut cap manera millor d'unir els contraris. És exactament l'enfocament invers del dels conflictes violents que massa sovint veiem al món, que satisfan la temptació destructiva d'aniquilar tot el que és estrany, únic i diferent, sovint fent servir els invents més inhumans que la tecnologia ha posat a disposició nostra. Hi ha terrorisme al món. Hi ha guerra. Perquè la gent també tenim un costat animal, impulsat per l'instint de sentir l'altre, l'estrany, com una amenaça per a la nostra existència en lloc d'un misteri fascinant.

És així com la singularitat –les diferències que tots podem veure– desapareix deixant darrere seu una igualtat col·lectiva en la qual qualsevol cosa diferent és una amenaça que cal erradicar. Allò que de fora es veu com una diferència, per exemple en la religió o la ideologia política, es converteix en una cosa que cal derrotar i destruir.

La guerra és la batalla contra allò que és dins del més profund de tots nosaltres: una cosa única. I també és una batalla contra l'art, contra allò que és dins el més profund de qualsevol art.

He estat parlant de l'art en general, no del teatre o de la dramaturgia en particular, però és perquè, com ja he dit, tot el bon art en el fons gira a l'entorn del mateix: agafar allò que és totalment únic, específic, i tornar-ho universal. Unir la particularitat amb l'universal per mitjà de l'expressió artística: no eliminant-ne la singularitat sinó emfasitzant-la, deixant que l'estrany i el desconegut resplendeixi.

La guerra i l'art són contraris, així com la guerra i la pau –és així de simple.

L'art és pau.

Jon Fosse